

Олександр Бондаренко — полковник ЗСУ (Збройні Сили України) Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка; заступник начальника Військового інституту з озброєння – начальник озброєння.

Коло наукових інтересів: професійна підготовка майбутніх офіцерів; особливості фахової підготовки ліцеїстів та курсантів, освітній та виховний процес у ВЗВО.

e-mail: bondarenko1108@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9991-6830>

УДК 355.235:37.091.2 (045)

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-2-131-141>

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗСУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІЙСЬКОВИХ ЛІЦЕЯХ

У статті запропоновано результати формувального експерименту з перевірки рівнів готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військових ліцеях методами математичної статистики. Уточнено складові готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військових ліцеях: педагогічна культура, культура діалогу, виховно-педагогічна практика, двосторонній діалог у навчально-виховній роботі у військових ліцеях. У процесі дослідно-експериментальної роботи для розвитку складових готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності було впроваджено навчальну дисципліну «Педагогіка та військове навчання» та апробовано авторську рольову гру «Методика підготовки та проведення контролю у процесі навчання». Аналіз результатів формувального експерименту довів підвищення рівня готовності респондентів експериментальної групи завдяки упровадженню у освітній процес військових ліцеїв інтерактивних методів навчання («мозкового штурму», рольових та ділових ігор). Оцінка рівнів готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військових ліцеях за допомогою результатів математичної статистики доводить ефективність запропонованої методики.

Ключові слова: підготовка майбутніх офіцерів ЗСУ; інтерактивне навчання; структура готовності; військові ліцеї; результати науково-дослідного експерименту.

Постановка проблеми. Сучасні процеси інтеграції та глобалізації у світі активізують в Україні професійну підготовку вітчизняних військових сил, що зумовлює вдосконалення якості майбутніх офіцерів та відповідності їхньої готовності до педагогічно-виховної роботи з молоддю. Отже, в умовах сьогодення перед вищими закладами освіти відбувається постановка таких завдань як забезпечення високого рівня професійної компетентності майбутніх фахівців, здатних до ефективної педагогічної праці. Вони здатні нестандартно мислити та швидко приймати рішення в умовах кризового стану у суспільстві.

Складність геополітичного життя України, її боротьба за територіальну цілісність і суверенітет в умовах гібридної війни потребують практичного реформування військової освіти. Інтеграція Збройних Сил України до світового рівня за стандартами країн-членів НАТО, підготовка молоді до армійської служби потребує постійної уваги. Один із найважливіших обов'язків людини – служба в Збройних Силах України ускладнюється здатністю адаптуватися до динамічних соціокультурних, економічних, політичних обставин і готовності виконати поставлені керівництвом задачі, а це потребує володіння стійкими моральними якостями, почуттям гідності та відповідальності, навичками самовиховання. Педагогічна культура, ведення діалогу як фахові знання потребують комплексного удосконалення, формування комунікативних умінь. Цілісна система готовності майбутніх офіцерів ЗСУ передбачає поетапну реалізацію виховно-педагогічної практики, інноваційних форм та методів ведення діалогу, діагностику досліджуваних властивостей готовності, моніторинг якості освітнього процесу у військових закладах освіти. Тому проблема формування готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до забезпечення ефективної професійної діяльності у військових ліцях потребує детального розгляду. За сучасних умов загострення внутрішньої ситуації та зовнішньополітичного становища України, складних процесів реформування національної системи освіти, її інтеграції в європейський культурний простір актуалізується проблема формування громадянина-патріота. Нині, в умовах збереження зовнішньої воєнної загрози в Україні предметом особливої уваги державного керівництва стає підготовка висококваліфікованих захисників Батьківщини. Цей складний процес потребує систематичної роботи із виховання патріотизму учнівської молоді в умовах військового ліцею, громадянського виховання на засадах європейських цінностей. Зазначене повною мірою знайшло своє підтвердження у Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки (2015), Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015), Концепції виховання ліцеїстів військових ліцеїв (2010), де наголошується, що стрижнем системи виховання учнівської молоді є ідея патріотизму, що передбачає формування любові й готовності до захисту Батьківщини. Важливим для суспільства є те, що взірцем громадянина-патріота мають бути саме представники учнівської молоді, які навчаються у військових ліцях. Виховання патріотизму учнівської молоді в умовах військового ліцею сприяє розвитку громадянського обов'язку військової служби. Теоретичний аспект патріотизму молодого покоління розробляли українські педагоги минулого: Г. Ващенко, Б. Грінченко, М. Грушевський, М. Драгоманов, І. Огієнко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський, які значну увагу приділяли вихованню любові до рідної землі та мови. Нині проблема виховання патріотизму учнівської молоді стала предметом цілої низки психолого-педагогічних досліджень і наукових праць українських учених (І. Бех, М. Боришевський, В. Івашковський, В. Каюков, Ю. Руденко, О. Сухомлинська, К. Чорна та ін.). Важливими також є роботи з теорії та практики виховання патріотизму у військовослужбовців Збройних Сил України (В. Алещенко, А. Афанасьєв, В. Баранівський, О. Даценко, В. Дзюба, Я. Зорій, Ю. Красильник, Р. Кутовий, В. Мірошніченко, Л. Олійник, Г. П'янківський та ін.)

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, які займалися проблематикою підготовки військовослужбовців (офіцерів ЗСУ) можна відзначити А. Зельницького, О. Колісника, А. Кучерявого, О. Маслія, М. Нещадима, О. Прохорова, В. Рижикова, В. Ягупова та ін.

Методику проведення експериментального дослідження військових фахівців розкрито у працях І. В. Толока [8]; технологію проектування дистанційних навчальних курсів науково розкриває А. О. Кучерявий [2]; методологічні основи розробки універсальної моделі військового фахівця представлені у фундаментальних працях М. І. Нещадима [3]; формування

готовності офіцерів ЗСУ до майбутньої професійної діяльності обґрунтовує О. А. Прохоров [4]; теорію системного підходу, теорію та практику ігрового навчання в професійній підготовці обґрунтував В. С. Рижиков [5; 6]. Математична обробка педагогічного експерименту представлена Л. З. Румшинським.

Мета статті – здійснення математичного та статистичного аналізу рівнів готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військових ліцеях, доведення ефективності розробленої методики.

Виклад основного матеріалу. Визначення рівнів готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військових ліцеях в процесі підготовки у вищому військовому навчальному закладі потребувало проведення експерименту. Дослідження проводилося в період з 2014 по 2020 рік на базі Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедрі військової підготовки Національного авіаційного університету, Київського військового ліцею імені Івана Богуна із залученням 352 курсантів-респондентів. Було сформовано дві групи: експериментальну (ЕГ) та контрольну (КГ).

В цілях коректного проведення експериментальних досліджень всі курсанти Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедри військової підготовки Національного авіаційного університету, які приймали участь в експерименті, були заздалегідь (до початку експерименту) вирівняні за основними показниками, які впливають на успішність засвоєння навчального матеріалу.

Було проаналізовано змістову частину (знання, навички, уміння) та методи оцінки результатів освітнього процесу підготовки майбутніх офіцерів як складової моделі формування готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності у військових ліцеях на прикладі навчальних дисциплін «Науковий образ світу», «Педагогіка та військове навчання».

Представлені результати оцінки оригінальності думок (креативності) в процесі ролівої гри «Методика підготовки та проведення контролю у процесі навчання», яка використовувалася для дидактичного наповнення навчальної дисципліни «Педагогіка та військове навчання». Якщо до початку експерименту цей показник становив 2,5 балу, то в кінці – 4,8 при $p < 0,01$. Відповідно до показників, в експериментальній групі сталися значні позитивні зміни в оригінальності думок (креативності). Порівнявши подібні результати в контрольній і експериментальній групах, слід зазначити достовірні відмінності в групах при $t = 3,9$; $p < 0,01$. До початку експериментального дослідження по даному показнику відмінність в групах носила випадковий недостовірний характер ($t = 0,91$; $p > 0,05$).

Таблиця 1

Оригінальність думок при проведенні ролівої гри в експериментальній групі на початку і в кінці експерименту (оцінка за п'ятибальною шкалою)

Математичні показники	Експериментальна група	
	Початок експерименту	Кінець експерименту
\bar{X}	2,5	4,8
δ	0,28	0,44
m	0,062	0,01

Як зазначає І. Добрянський, упровадження системного підходу в навчально-виховний процес підготовки сучасних висококваліфікованих фахівців розвиває можливості використання трьох рівнів: *пошукового (початкового), креативного (достатнього), експериментального (високого)*, що, у свою чергу, значно поліпшить ефективність та якість навчання [1]. Погоджуючись з думкою вченого, надамо характеристику кожного рівня.

Початковий рівень безпосередньо залучає курсантів до вирішення дослідницьких завдань, розгляду проблемних ситуацій, прийняття рішень. На цьому рівні викладачеві важливо навчити курсанта побачити та сформулювати наукову проблему, висунути гіпотезу, розробити алгоритм дослідницької програми, коректно визначити методологію та обрати ефективні методи дослідження. Ефективною формою роботи на цьому рівні є, як ми вважаємо, індивідуальна робота, що спрямована на початковий рівень знань курсантів, яким пропонуються спеціально підібрані завдання. При цьому вони потребують допомоги при підготовці рефератів та курсових робіт.

Достатній рівень характеризується спонукання курсантів до самостійної діяльності на основі засвоєних знань і навичок науково-дослідної роботи. Курсанти навчаються самостійно аналізувати вихідні дані, обґрунтовувати нові підходи до вирішення проблемних ситуацій, здійснюють розбір дослідницьких робіт та проєктів, самостійно висувають робочу гіпотезу, перевіряють нові набуті теоретичні знання на практиці, формують визначення, самостійно готують реферати та курсові роботи.

Високий рівень надає курсантам змогу на основі знань самостійно обрати тему дослідження, сформулювати її актуальність, дати теоретичну оцінку процесам і явищам, запропонувати власний алгоритм розв'язання проблем, здійснювати безпосереднє дослідження в навчальному закладі та при проходженні служби [1].

Серед загального масиву (N + M) експериментальний рівень показали 74 респондентів, креативний – 130 осіб, пошуковий – 148 курсантів. Низький відсоток (21%) майбутніх офіцерів ЗСУ із високим рівнем готовності до професійної діяльності у військових ліцях підтвердив необхідність її формування у процесі фахової підготовки в педагогічному коледжі. Достатній рівень продемонстрували 37 осіб %, початковий – 42% респондентів (рис. 1).

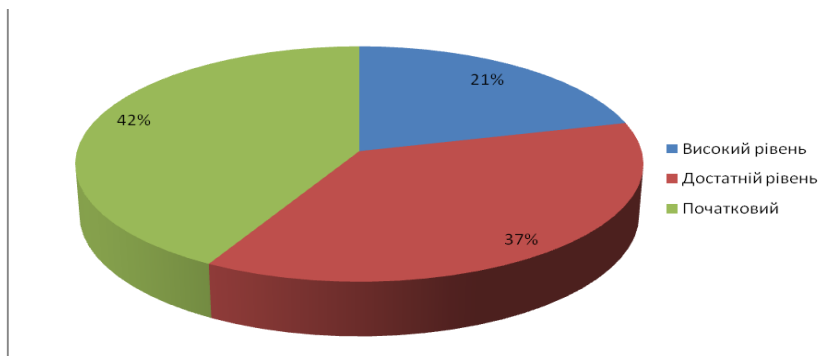

Рис. 1. Рівні готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військових ліцях перед початком експерименту

Згідно з отриманими даними зміна емпіричних частот в експериментальних групах виявляє тенденцію до збільшення частки курсантів із високим та середнім рівнем готовності до професійної діяльності у військових ліцях в процесі психолого-педагогічної підготовки у

військовому навчальному закладі та зменшення кількості майбутніх офіцерів ЗСУ з низьким рівнем готовності (рис. 2).

Результати підрахунків свідчать про ефективність формування готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військових ліцеях за означеною експериментальною методикою.

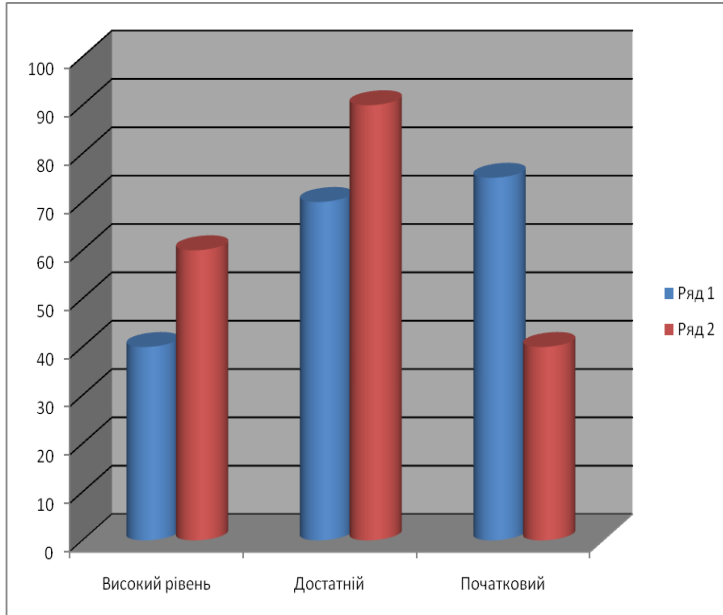

Рис.2. Зміна емпіричних частот в експериментальних групах

Оцінювали комплекс завдань за кожним компонентом із критеріальною оцінкою ефективності (k). Високий рівень готовності (90–100 %); достатній (75–89 %); недостатній (60–74 %). Критеріальну оцінку використовували для з'ясування ефективності сформованості кожного компоненту, в т. ч. транспозиційних властивостей та рівня готовності загалом. Залежно від реальних проявів кожного компонента їм надавалось числове значення від 1 до 3. Отже, 3 – високий; 2 – достатній; 1 – недостатній. Відповідно, отримуємо числове значення коефіцієнта готовності: k – високий ($2,7 \leq k \leq 3$), достатній ($2,25 \leq k < 2,7$), недостатній ($1,8 \leq k < 2,25$).

Коефіцієнт досліджуваного компонента вираховували за формулою:

$$K_j = \frac{a(3) + b(2) + v(1)}{n} \quad (1)$$

де K_j – досліджувана компетенція;

a, b, v – кількість чинників (ознак, проявів) залежно від ситуації в реальному педагогічному процесі;

n – загальна кількість ознак (чинників).

При дослідженні ми виходили з того, що підготовка в умовах експериментального навчання вважається ефективною, якщо $k \geq 2,7$. Числовими показниками ефективності кожної компетенції є середнє значення оцінок за кожним чинником.

Загальний показник ефективності формування готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України до професійної діяльності у військових ліцеях, їх знань і практичних вмінь здійснювати виховно-педагогічну діяльність вираховували за формулою:

$$K_{сер} = \frac{K_1 + K_2 + K_3 + K_4 + K_5}{5} \quad (2)$$

де K_1, K_2, K_3, K_4, K_5 – компоненти;

$K_{сер}$ – показник готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військових ліцеях.

Отриманий експериментальний матеріал опрацьовували за адекватною методикою [7; 8], а описана вище формула дала можливість для характеристики якості сформованості готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України до професійної діяльності у військових ліцеях, визначила рівень педагогічної культури кожного респондента, що брав участь у експерименті. Відповідні заміри психолого-педагогічної підготовки офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому коледжі проводились на початку експерименту і було доведено достовірну відсутність різниці у результатах вихідної діагностики.

На закінчення експериментального навчання спостерігалось статистично значне підвищення рівня сформованості готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України до професійної діяльності у військових ліцеях, яку покладено в основу професійної компетентності офіцера, що проходить службу у військовому ліцеї, але в експериментальній групі встановлено достовірне значення ($P = 0,05$), вище, ніж у контрольній групі, для розвитку таких складових при участі у рольових і ділових іграх [5; 9]. При визначенні такого чинника, як готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до виховно-педагогічної діяльності у військовому коледжі була запропонована практична участь респондентів у рольових та ділових іграх, пов'язаних з посадовими обов'язками офіцера [6]. Для визначення структури готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому ліцеї було виокремлено такі складові: педагогічна культура, культура діалогу, виховно-педагогічна практика, двосторонній діалог у навчально-виховній роботі (рис. 3).

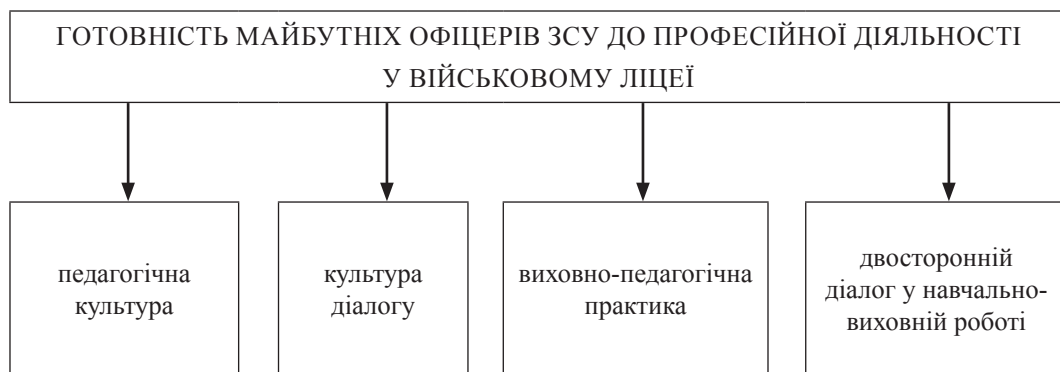

Рис. 3. Складові готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому ліцеї

Таблиця 2.

Результати готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому ліцеї

	Складові педагогічної культури	Початок експерименту		Кінець експерименту	
		КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
1	Педагогічна культура	3,1	3,2	4,0	4,8
2	Культура діалогу	3,4	3,3	3,8	4,8
3	Виховно-педагогічна практика	3,5	3,4	3,5	4,8
4	Двосторонній діалог у навчально-виховній роботі	3,5	3,3	3,7	4,8
	Підсумок	3,375	3,325	3,75	4,8

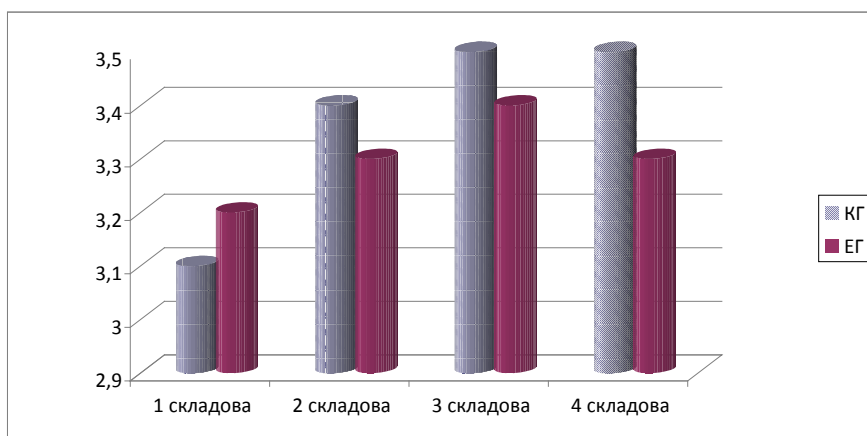

Рис. 4. Рівні готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому ліцеї в контрольній та експериментальній групах до початку експерименту

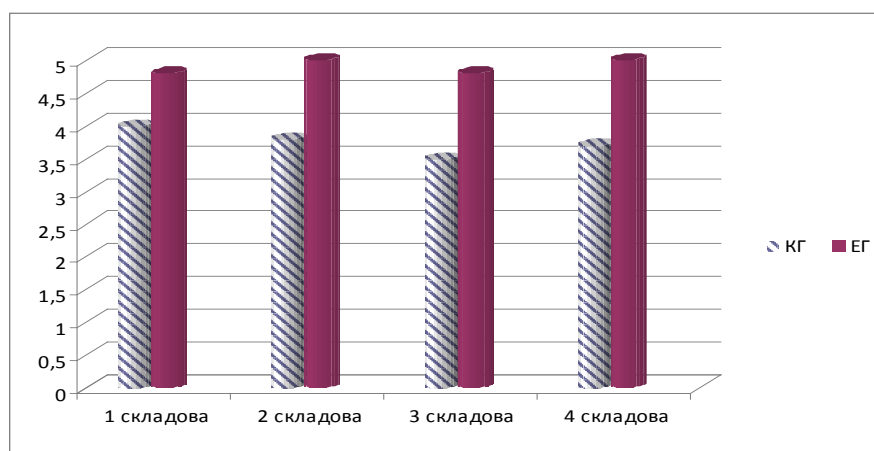

Рис. 5. Порівняльна характеристика рівнів готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому ліцеї в контрольній та експериментальній групах у кінці експерименту

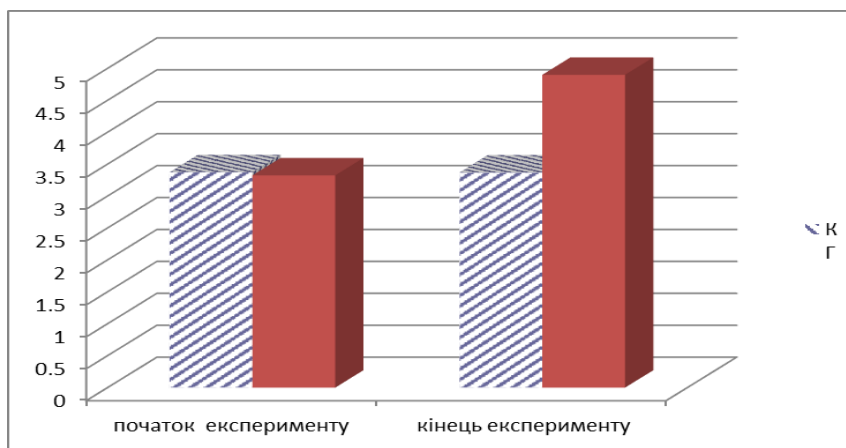

Рис. 6. Порівняльна характеристика рівнів готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому ліцеї на закінчення експерименту

Підбиття підсумків семінарського заняття з використанням методу «Мозкового штурму» на прикладі навчальної експериментальної дисципліни «Науковий образ світу» в експериментальній і контрольній (традиційна форма проведення) групах зведено табл. 3 і графічно відображено на рис. 7.

Таблиця 3

Підбиття підсумків практичного заняття

Математичні показники	Експериментальна група		Контрольна група	
	початок експерименту	кінець експерименту	початок експерименту	кінець експерименту
\bar{X}	3,35	5,0	3,4	3,75
δ	0,99	0	0,82	0,68
m	0,22	0	0,18	0,15

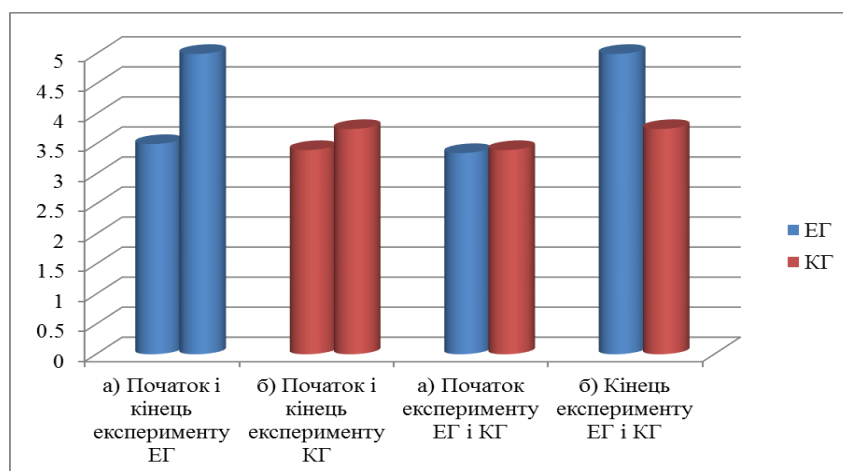

Рис. 7. Графічне зображення рівнів готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому ліцеї на початку та у кінці експерименту

Відповідно до даних графічного зображення рівень теоретичних знань у експериментальній групі, де використовувались на практичних заняттях інтерактивні методи навчання у вигляді «мозкового штурму», на кінець експерименту збільшився на півтора бали за п'ятибальною шкалою оцінки, а в контрольній групі відбулося лише незначне поліпшення якості знань. Це вочевидь показує ефективність застосування методу «мозкового штурму» в освітньому процесі ВВНЗ.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Систематичне використання методу «мозкового штурму» в освітньому процесі ВВНЗ створює умови для розвитку самореалізації особистості та допомагає досягти високого інтелектуального розвитку курсантів, майбутніх офіцерів – захисників Вітчизни. «Мозковий штурм» є прекрасним методом, щоб використати досвід учасників з метою розв'язування проблем і розробки ідей.

Йдучи шляхом інтегрування навчальних дисциплін, було досягнуто єдності образно-концептуальних компонентів готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної діяльності у військовому ліцеї та відбулася інтенсифікація цього процесу. У процесі оволодіння змістом навчальних дисциплін курсантами організація освітнього процесу потребувала удосконалення: пріоритетності набуло міждисциплінарне планування, усунення дублювання визначень основних психолого-педагогічних категорій, фактів, раціональна організація занять із використанням нетрадиційних підходів. Спираючись на визначені теоретичні положення, в основу інтегрування було покладено дедуктивно-індуктивну логіку побудови змісту навчального матеріалу дисциплін (від загального – до часткового; від часткового – до загального на вищому рівні абстрагування). Практичний досвід свідчить про те, що за комплексного використання інтерактивного навчання та навчальних дисциплін гуманітарного профілю можна вплинути на ставлення майбутніх фахівців на якість самостійних дослідницьких компетентностей та комунікативної взаємодії в умовах конструювання методичного забезпечення освітнього процесу. Поглиблення проблематики дослідження пов'язуємо із розробленням методичних рекомендацій, дидактичного забезпечення реалізації навчальної програми «Педагогіка та військово навчання», щодо удосконалення виховної роботи у готовності майбутніх офіцерів до освітньої роботи у військових ліцеях.

Використані джерела

- [1] І. А. Добрянський, *Приватна вища освіта в Україні. Курс лекцій*, Кіровоград, Україна: «Імекс-ЛТД», 2006.
- [2] А. О. Кучерявий, «Служіння офіцера як чинник проектування виховної роботи у навчальних закладах військового типу», *Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки*, вип. № 14, с. 53-60, 2016.
- [3] М. І. Нешадам, *Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика*, монографія, Київ, Україна: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003.
- [4] О. А. Прохоров, «Формування готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності на засадах педагогічного менеджменту», дис. канд. пед. наук, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Київ, Україна, 2011.
- [5] В. С. Рижиков, *Теорія і практика конструювання цільових моделей (професіограм) та процесу професійної підготовки майбутніх юристів*, монографія, Херсон, Україна: ТОВ «Айлант», 2010.
- [6] В. С. Рижиков, «Методика використання «мозкового штурму» на семінарських заняттях в професійній підготовці у вищих військових навчальних закладах (ввнз)», *Молодь і ринок*, № 5 (160), с. 26-32, травень, 2018.
- [7] Л. З. Румшинський, *Математическая обработка результатов эксперимента*, Москва, РСФСР: Наука, 1971.
- [8] І. В. Толок, «Методика проведення експериментального дослідження формування психолого-педагогічної компетентності військових фахівців оперативно-тактичного рівня підготовки», *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, вип. 33, с. 37-40, 2012. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>. Дата звернення: Лют. 05, 2019.

- [9] I. Bakhov, V. Ryzhykov, A. Kozyr, D. Yunyk, and T. Yunyk, "Features of the Formation of an Officer of the Armed Forces as the Sole Leader (Manager) of a Military Organization," *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, vol. 8, no. 4, pp. 9626-9630, Nov. 2019.

References

- [1] I. A. Dobryans'kyj, *Pryvatna vyshha osvita v Ukraini. Kurs lekcij*, Kirovograd, Ukraina: «Imeks - LTD», 2006.
- [2] A. O. Kucheryavyj, «Sluzhinnya oficera yak chy'nnyk proektuvannya vy'xovnoyi roboty u navchal'nyx zakladaх vijs'kovogo ty'pu», *Visnyk Cherkas'kogo universy'tetu. Pedagogichni nauky*, vy'p. # 14, s. 53-60, 2016.
- [3] M. I. Neshhady'm, *Vijs'kova osvita Ukrainy: istoriya, teoriya, metodologiya, prakty'ka*, monografiya, Ky'iv, Ukraina: Vy'davny'cho-poligrafichny'j centr «Ky'yivs'ky'j universy'tet», 2003.
- [4] O. A. Proxorov, «Formuvannya gotovnosti majbutnix oficeriv do profesijnoyi diyal'nosti na zasadaх pedagogichnogo menedzhmentu», dy's. kand. ped. nauk, Ky'iv. nac. un-t im. T. Shevchenka, Ky'iv, Ukraina, 2011.
- [5] V. S. Ry'zhy'kov, *Teoriya i prakty'ka konstruyuvannya cil'ovy'x modelej (profesiogram) ta procesu profesijnoyi pidgotovky' majbutnix yury'stiv*, monografiya, Xerson, Ukraina: TOV «Ajlant», 2010.
- [6] V. S. Ry'zhy'kov, «Metody'ka vy'kory'stannya «mozkovogo shturmu» na seminars'ky'x zanyattiyax v profesijnij pidgotovci u vy'shhy'x vijs'kovy'x navchal'ny'x zakladaх (vvnz)», *Molod' i ry'nok*, # 5 (160), s. 26-32, traven', 2018.
- [7] L. Z. Rumshinskij, *Matematicheskaya obrabotka rezul'tatov ehksperimenta*, Moskva, RSFSR: Nauka, 1971.
- [8] I. V. Tolok, «Metody'ka provedennya ekspery'mental'nogo doslidzhennya formuvannya psy'xologo-pedagogichnoyi kompetentnosti vijs'kovy'x faxivciv operaty'vno-takty'chnogo rivnogo pidgotovky'», *Suchasni informacijni tehnologii ta innovacijni metody'ky' navchannya u pidgotovci faxivciv: metodologiya, teoriya, dosvid, problemy'*, vy'p. 33, s. 37-40, 2012. [Elektronny'j resurs]. Dostupno: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>. Data zvernennya: Lyut. 05, 2019.
- [9] I. Bakhov, V. Ryzhykov, A. Kozyr, D. Yunyk, and T. Yunyk, "Features of the Formation of an Officer of the Armed Forces as the Sole Leader (Manager) of a Military Organization," *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, vol. 8, no. 4, pp. 9626-9630, Nov. 2019.

Александр Бондаренко, полковник, заместитель начальника Военного института Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ОФИЦЕРОВ ВСУ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ВОЕННЫХ ЛИЦЕЯХ

В статье предложены результаты формирующего эксперимента по проверке уровней готовности будущих офицеров ВСУ к профессиональной деятельности в военных лицеях методами математической статистики. Уточнены составляющие готовности будущих офицеров ВСУ к профессиональной деятельности в военных лицеях, в частности: педагогическая культура, культура диалога, воспитательно-педагогическая практика, двухсторонний диалог в учебно-воспитательной работе, в военных лицеях. В процессе исследовательско-экспериментальной работы для развития составляющих готовности будущих офицеров ВСУ к профессиональной деятельности была разработана учебная дисциплина «Педагогика и военное обучение» и апробирована авторская ролевая игра «Методика подготовки и проведения контроля в процессе обучения». Анализ результатов формирующего эксперимента доказал повышение уровня готовности респондентов экспериментальной группы благодаря введению в образовательный процесс военных лицеев интерактивных методов обучения («мозговой атаки», ролевых и деловых игр). Оценка уровней готовности будущих офицеров ВСУ к профессиональной деятельности в военных лицеях с помощью результатов математической статистики доказывает эффективность предложенной авторской методики.

Ключевые слова: уровни профессиональной деятельности; подготовка будущих офицеров ВСУ; интерактивное обучение; структура готовности, военный лицей; результаты научно-исследовательского эксперимента.

Oleksandr Bondarenko, Deputy Commandant of the Military Institute for Armament – Chief of Armament, Colonel, Kyiv, Ukraine.

EXPERIMENTAL VERIFICATION OF FORMATION READINESS OF FUTURE OFFICERS OF THE AFU TO PROFESSIONAL ACTIVITY IN MILITARY LYCEUMS

The article outlines the results of the formative stage of pedagogic experiment, which allowed to check and evaluate the levels of readiness of future officers of the Armed Forces of Ukraine for conducting professional activity at military lyceums by the methods of mathematical statistics. The author determined the components of the readiness of future officers of the Armed Forces of Ukraine for professional activity at military lyceums, in particular: pedagogical culture, culture of dialogue, instructional and educational practice, bilateral dialogue within instructional and educational work at military lyceums. To develop the above mentioned components of the researched readiness the study course «Pedagogy and Military Education» was developed and implemented within 3 military institutions. The total number of the involved cadets is 352 people, started from 2014 up to 2020 year. The author's role playing game «Methods of training and monitoring in educational process» was introduced and tested in course of the research. The analysis of the results of the formative stage of the experiment proved the increasing of the level of readiness among the respondents of the experimental group due to the introduction of interactive teaching methods (namely, «brainstorming», role playing and military games) during educational process at military lyceums. Such approaches lead cadets to self-realization, self-study and help them to master practical skills based on gained experience (including intellectual creativity connected with peculiarities of military service and decision making process). Evaluation of the levels of readiness of future officers of the Armed Forces of Ukraine for professional activity at military lyceums with the help of the results of mathematical statistics proved the effectiveness of the proposed author's methods which can deeply enhance military training process of future patriots and protectors of Ukraine.

Keywords: levels of professional activity; training of future officers of the Armed Forces of Ukraine, interactive learning, readiness structure, military lyceums, results of research experiment.